

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНУ

У контексті євроінтеграційного спрямування державної політики постають проблеми ефективного використання механізму взаємодії вітчизняної економіки зі світовим господарством в умовах глобалізації. Тому одним з пріоритетних напрямів державної економічної політики визначається розвиток зовнішньоекономічної діяльності регіонів України, який полягає в розширенні взаємовигідних відносин з іншими країнами та рівноправному входженні національної економіки до світового економічного простору.

Регіон як суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності з погляду перетину інтересів систем відповідних рівнів відіграє ключову роль у підвищенні ефективності та соціально-економічної результативності зовнішньоекономічної політики держави. Місце і роль регіону в системі зовнішньоекономічних зв'язків держави визначаються специфічними особливостями соціально-економічного розвитку самого регіону, і тому в сучасних умовах виникає необхідність визначення передумов та вихідних параметрів розробки механізму взаємодії і взаємосприяння економічних суб'єктів в процесі реалізації міжнародних інтересів держави [2, с. 1].

Кожен регіон країни має свій географічний, соціологічний, ресурсний потенціали, які формують економічний потенціал та економічну систему регіону. В цілому економічна система одного регіону відрізняється від іншої даними складовими та їхньою організацією. Державна політика країни спрямована на рівномірний розвиток країни шляхом розвитку кожного регіону та згладжування нерівностей їх економічних систем. Регіональна влада в свою чергу провадить політику, яка має узгоджуватися з державною, але може мати дещо інші цілі та розбіжності щодо подальшого розвитку. Останнє може викликати конфлікт інтересів. Для їх попередження треба чітко розуміти стан та цілі держави та регіону.

Використання зовнішньоекономічної діяльності як фактору підвищення соціально-економічного розвитку території покращує параметри інвестиційного клімату, збільшує бюджетні надходження, забезпечує зайнятість населення. Доходи від зовнішньої торгівлі значно послаблюють навантаження на видаткову частину бюджету. Значимість зовнішньоекономічної діяльності у розвитку країни можна відобразити у вигляді логічного ланцюжка: «зовнішньоекономічна діяльність - інвестиційний клімат - економічне зростання - підвищення рівня життя населення» [1, с. 109].

У даний час проблема розвитку зовнішньоекономічної діяльності стоїть особливо гостро. Сучасний стан зовнішньоекономічних зв'язків України вимагає вирішення низки складних і невідкладних завдань, перш за все, відновлення і розвитку експортного потенціалу країни, підвищення конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках, формування раціональної структури експорту та імпорту, залучення іноземних інвестицій на взаємовигідних умовах, забезпечення економічної безпеки країни.

Щоб вирішити назрілі проблеми, необхідно почати реорганізацію зовнішньоекономічної діяльності з регіонального рівня, причому розглядати кожен регіон індивідуально, враховуючи всі чинники, що впливають на зовнішньоекономічні умови в регіоні. У більшості регіонів питання зовнішньоекономічної діяльності приділяється мало уваги з боку органів влади, але ж від товарообороту одного регіону залежить обсяг експорту або імпорту цілої країни.

Проаналізувавши сучасний стан зовнішньоекономічної діяльності регіонів, можна виділити ключові проблеми, які стримують її розвиток:

- у більшості регіонів відсутня сучасна структура управління зовнішньоекономічними зв'язками;
- деякі регіони не володіють економічним потенціалом, що забезпечує конкурентоспроможність на світовому ринку;

– практично в більшості регіонів відсутня ефективна державна стратегія розвитку зовнішньоекономічної діяльності;

– українські організації зазнають труднощі, пов'язані з відсутністю оперативних даних про кон'юнктуру ринків, своєчасної інформації про зміни законодавчо-нормативної бази у сфері зовнішньоекономічної діяльності різних країн.

Тому необхідно забезпечити підприємства, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, якісною і своєчасною інформацією про ринки, інвестиційні проекти, тендери, партнери і їх надійність, а також надавати консультаційну допомогу з різних питань, зокрема: змін законодавства; надавати маркетингові послуги; здійснювати моніторинг; забезпечувати участь в конференціях, форумах, семінарах та виставках.

В даний час в більшості регіонів стратегія розвитку зовнішньоекономічної діяльності неефективна або взагалі відсутня, тому необхідно сконцентрувати увагу органів державного і регіонального управління на питанні розробки регіональної стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності та чітко визначити відповідальність за реалізацію даної стратегії.

Дієвість механізму забезпечення регіональної зовнішньоекономічної політики визначається можливістю отримання ефективних, з точки зору активізації зовнішньоекономічної діяльності в регіоні, результатів впливу конкретних інструментів в конкретних питаннях експортної, імпоротної та інвестиційної діяльності. Слід зазначити, що переважна більшість інструментів зовнішньо-економічної політики, зокрема такі її складові, як зовнішньоторговельна політика (інструментами якої є: встановлення митних тарифів на експорт та імпорт товарів; встановлення ліцензій, квот, «добровільних» обмежень на імпорт та експорт товарів; встановлення технічних бар'єрів для ввезення іноземних товарів; надання дотацій, субсидій, державних замовлень національним товаровиробникам тощо), валютна політика (адміністративними інструментами якої виступають: визначення порядку та контролю за проведенням окремих валютних операцій та використанням іноземної валюти) та інвестиційна політика (встановлення національних та особливих режимів інвестиційної діяльності, визначення нормативно-правових умови закріплення прав інвесторів тощо), зосереджується на загальнодержавному рівні.

Інструментами забезпечення регіональної зовнішньоекономічної політики є: можливість виділення земельних ділянок під будівництво інвестиційних об'єктів; можливість надання будівель та споруд, що є об'єктами комунальної власності для подальшої реконструкції та модернізації з ціллю підвищення ефективності їх використання; забезпечення підтримки інститутів розвитку локального бізнес-середовища (регіональної торгово-промислової палати відповідної області, регіональних бізнес-асоціацій, агентств регіонального розвитку тощо) [3, с. 200].

Обмеженість кола інструментів зовнішньоекономічної політики на рівні регіонів України спонукає до необхідності підвищення ефективності функціонування механізму забезпечення регіональної зовнішньоекономічної політики. Відтак, перспективними щодо напрямків покращення ефективності регіональної зовнішньоекономічної діяльності є наступні два напрямки:

– розробка інституційного забезпечення можливості надання регіональних гарантій для пріоритетних для регіону інвестиційних проектів некомунального сектору економіки, що включає як зміну нормативно-правової бази (зміни до Бюджетного кодексу України, Закону України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» тощо), так і встановлення альтернативних джерел фінансування відповідних проектів;

– спрощення процедури отримання дозвільних процедур та реєстрації інвестиційних проектів, що здійснюється саме на регіональному рівні (для чого необхідне введення персоналізованої відповідальності за порушення порядку та строків проведення адміністративних процедур).

Таким чином, вирішення питання пропорційного регіонального розвитку значною мірою залежить від реалізації на рівні регіонів стратегії створення конкурентного середовища і формування регіональної конкурентоспроможності. Методики оцінки зовнішньоекономічної діяльності регіонів України в умовах глобалізації можуть слугувати основою обґрунтування перспектив розвитку конкретного регіону і вироблення ефективної стратегії його розвитку.

Література

1. Середин М.И. Внешнеэкономическая деятельность как инструмент развития региона / М.И. Середин // Вестник Адыгейского государственного университета. Серия: Экономика. – 2014. – №4(151). – С. 108-112.
2. Сисоєва Т.П. Формування та розвиток зовнішньоекономічної діяльності регіонів України в умовах глобалізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / Т.П. Сисоєва. – Київ, 2008. – 20 с.
3. Циналевська І.А. Передумови активізації зовнішньоекономічних зв'язків регіонів України / І.А. Циналевська // Економіка: реалії часу. – 2013. – № 2 (7). – С. 195-200.

Борис Язлюк

Тернопільський національний економічний університет,

Інна Гришова

Інститут законодавства Верховної Ради України,

Олександр Карabanов

Північний офіс Державної аудиторської служби України

МОНІТОРИНГ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ, ЙОГО ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Моніторинг фінансової діяльності підприємств є динамічним процесом, що дає змогу виконувати постійне дослідження і спостереження за кількісними та якісними показниками фінансово-економічної діяльності підприємств з метою оцінки, контролю та короткострокового прогнозу стану їх економічної та ділової активності. Підприємство, як відкрита економічна система, знаходиться під постійним впливом чинників внутрішнього та зовнішнього економічного середовища. Суворе зовнішнє середовище та його нестабільність суттєво впливають на ефективність діяльності підприємства, що призводить зниження рівня його фінансової безпеки.

Моніторинг фінансової діяльності підприємств формує передумови для забезпечення якісних управлінських процесів на усіх рівнях, а також сприяє інформаційному забезпеченню системи прийняття управлінських рішень, з ціллю стійкого розвитку суб'єктів господарювання в умовах реформаційної економіки.

Особливої уваги потребує комплекс питань моніторингу сучасного фінансового стану та розвитку підприємств, під впливом глобалізації та мінливості економічних процесів, його законодавче забезпечення та державне регулювання.

Питання моніторингу фінансової діяльності суб'єктів господарювання, його законодавче забезпечення, державне регулювання . проблеми детенізації національної економіки та аграрної сфери розглядалися в наукових працях Маліка М.Й., Митяй О.В., Саблука П.Т., Красноручького О.О., Наумова О.Б., Хоми І.Б., Шабатури Т.С., Стояной-Коваль С.С., Худолій Л.М., Шкарлета та інших [1-3]

З метою попередження використання суб'єктів первинного фінансового моніторингу, що працюють на аграрному ринку з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, вони повинні вживати певні заходи обачливості при аналізі ризиків як нових, так і існуючих клієнтів.

Відповідно до статті 6 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації